

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Поворотна допомога без повернення: підстави для оподаткування ПДФО

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розд. IV Податкового кодексу України (далі - ПКУ), згідно з п.п. 165.1.31 п. 165.1 ст. 165 якого до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не включається основна сума поворотної фінансової допомоги, наданої платником податку іншим особам, яка повертається йому, основна сума поворотної фінансової допомоги, що отримується платником податку.

Поворотна фінансова допомога – сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення (п.п. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 ПКУ).

Правовою основою для отримання поворотної фінансової допомоги є договір позики. Відносини за договором позики регулюються ст.ст. 1046 – 1053 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року N 435-IV (далі – ЦКУ).

Відповідно до ст. 1046 ЦКУ за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Згідно зі ст. 1049 ЦКУ позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором.

При цьому в законодавстві визначаються поняття як «строк дії договору», так і «строк (термін) виконання зобов'язання» (ст.ст. 530, 631 ЦКУ).

Так, відповідно до ст. 530 ЦКУ, якщо у зобов'язанні встановлено строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Статтею 631 ЦКУ визначено, що строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору.

Таким чином, основна сума поворотної фінансової допомоги, що отримується фізичною особою на підставі укладеного договору позики, протягом його строку дії, тобто часу, упродовж якого боржник повинен виконати обов'язок щодо повернення отриманої допомоги, не є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб.

Разом з тим до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається:

сума заборгованості платника податку за укладеним ним цивільно-правовим договором, за якою минув строк позовної давності та яка перевищує суму, що становить 50 відс. місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, крім сум податкової заборгованості, за якими минув строк позовної давності згідно з розд. II ПКУ, що встановлює порядок стягнення заборгованості з податків, зборів і погашення податкового боргу. Фізична особа самостійно сплачує податок з таких доходів та зазначає їх у річній податковій декларації (далі – Декларація) (п.п. 164.2.7 п. 164.2 ст. 164 ПКУ);

основна сума боргу (кредиту) платника податку (крім суми прощеного (анульованого) основного боргу платника податку за іпотечним кредитом в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою житлової нерухомості), прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним з процедурою банкрутства, до закінчення строку позовної давності, у разі якщо його сума перевищує 25 відс. однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року. Кредитор зобов'язаний повідомити платника податку –

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

боржника шляхом направлення рекомендованого листа з повідомленням про вручення або шляхом укладення відповідного договору, або надання повідомлення боржнику під підпис особисто про прощення (анулювання) боргу та включити суму прощеного (анульованого) боргу до податкового розрахунку суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, за підсумками звітного періоду, у якому такий борг було прощено. Боржник самостійно сплачує податок з таких доходів та відображає їх у Декларації. У разі неповідомлення кредитором боржника про прощення (анулювання) боргу у порядку, визначеному п. 164.2 ст. 164 ПКУ, такий кредитор зобов'язаний виконати всі обов'язки податкового агента щодо доходів, визначених п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ (абзац перший п.п. «д» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ).

При цьому позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 ЦКУ).

Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки (ст. 257 ЦКУ).

За загальним правилом перебіг загальної позовної давності починається з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила (частина перша ст. 261 ЦКУ).

Так, за зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання (частина п'ята ст. 261 ЦКУ).

Для обчислення позовної давності застосовуються загальні положення про обчислення строків, що містяться у ст.ст. 252 – 255 ЦКУ.

Враховуючи викладене, якщо боржником не виконується зобов'язання у строк, визначений договором, тобто не повертається поворотна фінансова допомога, то сума заборгованості включається до оподаткованого доходу платника податку у разі її анулювання (прощення) кредитором до закінчення строку позовної давності на підставі п.п. «д» п.п. 164.2.17 або п.п. 164.2.7 п. 164.2 ст. 164 ПКУ при спливі строку позовної давності.

Водночас кожен конкретний випадок виникнення податкових відносин потребує детального аналізу документів та матеріалів, які стосуються даної справи.

Гарячі лінії ГУ ДПС у Тернопільській області: <https://tr.tax.gov.ua/anonsi-ark/30680.html>

Чат-бот ДПС «StopViolationBot» t.me/StopOverpriceBot

Мобільний застосунок «Моя податкова»

Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=my.tax.gov.ua>

iOS <https://t1p.de/lgu5a>

Для оперативної комунікації з інститутами громадянського суспільства в органах ДПС діє комунікаційна податкова платформа: tr.ikc@tax.gov.ua

Підпишись на телеграм канал t.me/tax_gov_ua